

Beleidskeuzes uitgelegd: bijdragen van zorgkantoren aan preventieve maatregelen
Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW3.1)

Doel(en)	Het doel is om de behoefte aan (zwaardere) Wlz-zorg te voorkomen, verminderen of uit te stellen door het nemen van maatregelen door het zorgkantoor samen met een of meerdere gemeenten of zorgverzekeraars of Justitie en Veiligheid (forensische zorg).
Beleidsinstrument(en)	Het betreft een aanpassing van de Wet langdurige zorg en de Wet financiering sociale verzekeringen die per 1 januari 2026 in werking is getreden, waardoor zorgkantoren rechtmatig vanuit het Fonds langdurige zorg (Flz) kunnen investeren in andere domeinen. De wet voorziet daarmee in een uitbreiding van de bekostigingsmogelijkheden met middelen vanuit het Flz.
Financiële gevolgen voor het Rijk	Een belangrijke voorwaarde om preventieve maatregelen te bekostigen met middelen vanuit het Flz is dat het aantoonbaar leidt tot lagere zorguitgaven. De uitgaven van zorgkantoren moeten een minstens net zo grote besparing opleveren in de Wlz door uitstel van zorg of door een verschuiving naar goedkopere zorg. Hiervoor wordt binnen het Wlz-kader in 2027 en 2028 € 47 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de groeiruinimte. Dit is gelijk aan het bedrag dat voor 2026 beschikbaar is op grond van de definitieve kaderbrief Wlz 2026 (TK 2025/2026, 34104, nr. 450). In aanloop naar de verruiming van de wettelijke mogelijkheden voor domeinoverstijgende samenwerking was er vanaf 2023 al een regeling op grond van de specifieke uitkering DOS (SPUK DOS).
Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	Niet van toepassing
Nagestreefde doeltreffendheid	De samenwerking tussen verschillende domeinen bevorderen. Door zorgkantoren de mogelijkheid te geven om financieel bij te dragen aan domeinoverstijgende initiatieven is beoogd dat de zorg en ondersteuning meer in samenhang rondom de patiënt wordt georganiseerd. Het is de bedoeling dat door bijvoorbeeld de ondersteuning in het sociaal domein op een andere manier vorm te geven, een beroep op zwaardere zorg wordt voorkomen, verminderd of wordt uitgesteld.
Nagestreefde doelmatigheid	Zoals eerder aangegeven is een voorwaarde dat de maatregelen waarin wordt geïnvesteerd leiden tot lagere zorguitgaven. Zorgkantoren moeten jaarlijks zorgen voor monitoring van de maatregelen. De jaarlijkse monitoring moet een uiteenzetting bevatten over de gerealiseerde bijdrage aan het voorkomen, verminderen of het uitstellen van Wlz-zorg. Wanneer uit deze monitoring blijkt dat de business case onvoldoende wordt gerealiseerd, dan wordt verwacht dat zorgkantoren hierop bijsturen. De NZa houdt hier toezicht op.
Evaluatieparagraaf	Bij de wetsaanpassing is bepaald dat VWS binnen drie jaar na de inwerkingtreding van de wet een evaluatie uitvoert. Die evaluatie heeft tot doel een duidelijker beeld te krijgen welke preventieve maatregelen wel of niet succesvol zijn. De VU heeft onderzoek verricht naar projecten met domeinoverstijgende samenwerking (DOS) die via de SPUK DOS van de grond gekomen zijn vooruitlopend op de aanpassing van de wetgeving. In deze monitor concludeert de VU dat domeinoverstijgende samenwerking samenhangt met langer thuis wonen, kostenbesparing op lange termijn en een betere kwaliteit van leven, maar ook dat het nog te vroeg is voor definitieve conclusies. Het is daarom belangrijk hier onderzoek naar te blijven doen.